

Förslag från Centerpartiet till Arbetsmarknadsnämndens sammanträde 23 mars 2020 resp. Socialnämndens sammanträde 25 mars 2020

Uppdrag att närstudera Boråsmodellen för fler i arbete och minskade kostnader för försörjningsstöd

Uppsala kommuns kostnader för ekonomiskt försörjningsstöd blir allt mer omfattande. Sedan 2016 har andelen kommuninvånare i arbetsför ålder som berättigas till försörjningsstöd ökat och uppgår nu till över 5%. I nuläget tyder ingenting på att denna andel ska minska, snarare tvärtom. Prognoserna tyder på att kostnaderna kommer att uppgå till över 450 miljoner kronor år 2022. Närmare hälften av de hushåll som uppbär någon form av ekonomiskt stöd, anger arbetslöshet som främsta orsak.

Det finns förstås flera orsaker till att utvecklingen ser ut som den gör. En är att den stora andel flyktingar som placerades eller bosattes i kommunen 2015 och 2016 lämnat de statliga etableringsprogrammen och har svårt att komma i egen försörjning. En annan är att de senaste årens starka utveckling av den lokala och regionala arbetsmarknaden till uteslutande del skett inom sektorer som kräver hög eller specialiserad utbildning. Lågutbildad arbetskraft och människor som sedan tidigare står långt ifrån arbetsmarknaden, har därmed fått det ännu svårare att skaffa sig ett arbete.

I det utsatta läge Uppsala kommun befinner sig i, krävs att alla politiska partier tar sitt ansvar. Vi måste gemensamt vända på alla möjliga stenar för att hitta lösningar som vänder utvecklingen. Precis detta skedde 2012 i Borås, där politiker och förvaltningsledningar i bred enighet sjösatte flera åtgärder för att motverka trenden med ökat utanförskap och en större andel invånare som behöver ekonomiskt stöd. I nära samarbete med fackförbunden, har ett kommunalt system för extratjänster/inkluderingsjobb etablerats. Social- och Arbetslivsförvaltning samarbetar tätt från dag 1 när en individ skrivs in eller ansöker om ekonomiskt stöd, i syfte att så snart det bara går möjliggöra vägar till egen försörjning. Näringslivskontoret samverkar riktat med företags- och invandrарorganisationer för att upparbeta anställningar och matcha olika behov med tillgänglig kompetens. Insatserna är inte bara koncentrerade till Borås stad, utan omfattar även mindre orter och landsbygden.

Resultaten är positiva. På 7 år har Borås gått mot strömmen för svenska medelstora kommuner, och markant minskat kostnaderna för ekonomiskt stöd. 2012 låg dessa på 96,7 miljoner – år 2018 uppgick budgeten till 57,5 miljoner. Räknat per invånare, betalade Borås år 2019 ut 374 kronor i ekonomiskt bistånd – motsvarande siffra för Uppsala kommun 1276 kronor.

Utvecklingen har rönt intresse från både små och stora kommuner i hela landet, som kontaktat Borås kommun i syfte att ta del av erfarenheterna och se vad som finns att lära av deras exempel. Inte minst med tanke på att det givit goda resultat för integrationen i kommunen. Borås har en relativt hög andel av befolkningen som är födda utrikes – 22,6% jämfört med 19,1% i snitt för hela riket.

Det har gjorts flera insatser inom Arbetsmarknads- och Socialförvaltningen i Uppsala de senaste åren, med uttalat syfte att höja försörjningsgraden och få ut människor i arbete – i synnerhet riktat mot dem som lämnat de statliga etableringsprogrammen. Ändå vänder inte trenden tillräckligt snabbt. Det är uppenbart att fler initiativ krävs, liksom att kommunen måste vara öppen för andra former för sitt arbete med att hantera situationen.

Mot bakgrund av ovanstående, föreslår Centerpartiet:

- att Arbetsmarknads- och Socialförvaltningen gemensamt ges i uppdrag att närstudera Borås kommuns modell för att minska sina kostnader för försörjningsstöd och att få människor i arbete under eller efter att de genomgår statliga etableringsprogram
- att Arbetsmarknads- och Socialförvaltningen presenterar till respektive nämnd vilka insatser som Borås kommun gör som bedöms kunna tas i bruk i Uppsala – såväl i form av enskilda åtgärder som i hur arbetet organiserats – samt att detta görs i god tid innan beslut fattas för 2021 års mål- och budgetprocess liksom respektive förvaltnings verksamhetsplan för 2021

Mattias Johansson (C)

Ledamot Arbetsmarknadsnämndens AU

Viviane Obaid (C)

Ledamot Socialnämndens AU

Bilaga: "Så lyckas Borås hålla nere försörjningsstödet", artikel från Dagens Nyheter 2019-11-12

Ekonomi

Så lyckas Borås hålla nere försörjningsstödet

UPPDATERAD 2019-12-11 PUBLICERAD 2019-12-11

Borås har varit väldigt framgångsrika med att hålla nere antalet personer som lever på försörjningsstöd. Dag Forström, förvaltningschef, Lennart Gustavsson, verksamhetschef och Ann-Kristin Rolfsson, enhetschef på försörjningsenheten. Foto: Jonas Lindstedt

BORÅS. Varför är Borås, sedan länge styrt av Socialdemokraterna, bland de främsta kommunerna i Sverige på att hålla nere försörjningsstödet?

Förvaltningschefen Dag Forsström är stolt - men också krass efter många år i "branschen" och möten med andra kommuner:

- Det krävs ingen Einstein. Många kommuner gnäller mest om utanförskapet men gör inte ett skit. Hos oss är det inte fritt valt arbete.

Läs senare

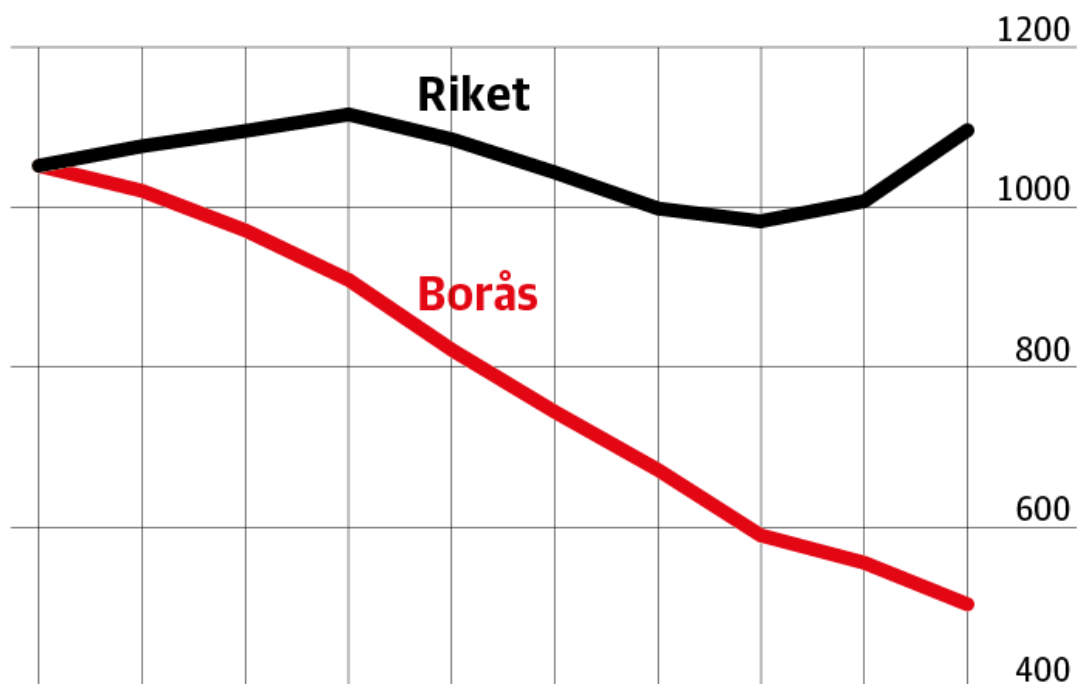
I september betalade Borås, den gamla knalle- och textilarbetarstaden som har vuxit till 113.000 invånare, ut i snitt 41 kronor per person i socialbidrag, eller försörjningsstöd som det kommunala ekonomiska biståndet egentligen kallas.

Mer än dubbelt så mycket, 106 kronor, betalade Örebro, också S-styrd och en kommun som Borås ofta jämför sig med. Grannstaden sex mil åt väster, Göteborg, lade 134 kronor medan växande grannstaden åtta mil åt öster, Jönköping, lade 70 kronor.

Borås är inte "bäst" i landet, några kommuner med extremt stark arbetsmarknad och/eller hög utbildningsnivå ligger ännu gynnsammare till, men man sticker ut. Inte minst har andra kommuner och myndigheter noterat "Boråskurvan", hur utvecklingen av stadens kostnader för försörjningsstödet fallit år för år jämfört med utvecklingen i landet som helhet.

Utbetalningar per invånare i Borås och Riket

Bruttoutbetalningar ekonomiskt bistånd (kronor per invånare)

I fjol fick totalt 206.000 hushåll i hela Sverige ekonomiskt bistånd någon gång. ”[Socialbidragsligan](#)” korresponderar i hög utsträckning med listan över de platser som det senaste decenniet tagit emot en stor andel nyanlända. Men den som söker förklaringen till Borås låga försörjningsstöd [i statistiken](#) över andel av befolkningen som är utrikes födda finner att den ligger *över* rikssnittet (22,6 procent jämfört med 19,1).

Dag Forsström har varit chef för Arbetslivsförvaltningen i Borås sedan den skapades 2011 och var dessförinnan långvägare inom kommunens arbete i stadsdelen Hässleholmen, ett av Sveriges 22 ”särskilt utsatta områden”. Tillsammans med kollegerna har han under senare år ombetts berätta om Borås arbetssätt på flera nationella konferenser och under studiebesök

från kommuner som Gävle, Sundvall och Malmö.

Han menar att politisk enighet är en av faktorerna bakom Borås framgång.

– I den politiska nämnden är alla partier sedan länge helt överens om tagen, och inte minst handlar det om förvaltningens interna budget. Vi har förhållandevis mycket personal, varje handläggare har max 40–45 ärenden och sökanden att hålla koll på. Vi känner till kommuner med långt högre klienttal per medarbetare.

Metodikerna han beskriver kan låta självklar: Alla som kommer dit för att ansöka om bistånd ska, med Dag Forsströms ord, ”förmås att ta ansvar för sin egen situation”, att ”inget får bara rulla på”.

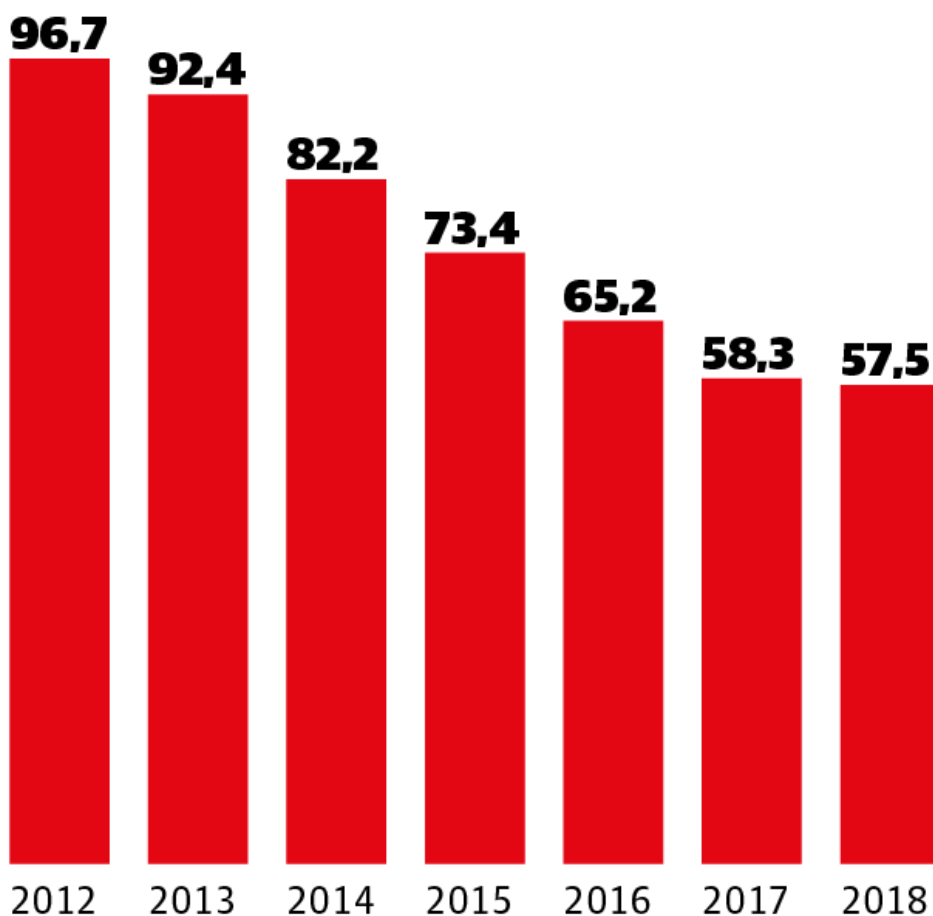
– Arbetslinjen gäller här, en normalisering ska ske, vi får inte skapa en känsla av medborgarlön.

Förvaltningen har en förtroendeläkare och en tandläkare knuten till sig för att bland annat bedöma andra läkares intyg. För att se igenom personer som samtidigt jobbar svart finns två medarbetare som enbart letar tecken på fusk.

– De rena rama svartjobben är svåra att avslöja utan tips. Bästa sättet att komma åt det är förstås vårt stående krav på att skaffa jobb, säger Dag Forsström.

Försörjningsstöd i Borås

miljoner kronor (nettokostnad)

Ann-Kristin Rolfsson, enhetschef på försörjningsenheten, pekar på betydelsen av strukturer. Att ha en tydlig modell att arbeta efter med ordning och reda i systemen. Personalomsättningen är numera också förhållandevis låg.

– Vi har kunnat ha arbetsro under många år. Vi hör från många kolleger på andra håll att allt ska gå snabbt, det är nya modeller, projekt hit och dit. Vi har aldrig kallat något för projekt utan skruvar på vår egen metod. Vi har byggt en struktur där det finns mycket hjälpmedel, skriftliga rutiner kring nästan allt hur man

ska bedöma bistånd – och ett tätt arbetsledarskap.

På en tavla i lunchrummet kan man se hur många långvariga ärenden och hur många långvariga avslutade ärenden som varit. Foto: Jonas Lindstedt

Hur reagerar era klienter?

– Kommer de från en annan kommun händer det att vi får höra ”oj, vad jobbigt det var att komma hit, oj vilka krav ni ställer”. Men när man går härifrån som självförsörjande förstår man orsaken. Det handlar om respekt mot människor, att inte göra dem till passiva bidragsmottagare, säger Ann-Kristin Rolfsson.

Så ser arbetsrutinen ut på försörjningsenheten i Borås

- Socialsekreterarna tar emot två klienter på förmiddagen och två på eftermiddagen måndag till torsdag. Fredagarna är vikta för interna möten och utbildning.
- När en person bedöms redo skickar socialsekreteraren denne till ett informationsmöte hos Jobb Borås.

- Bidrag betalas i princip aldrig ut utan ett personligt besök.
- Varje månad hålls möte i matsalen där statistiken för det långvariga bidragsmottagandet visas på "måltavlan".

Verksamhetschefen Lennart Gustavsson säger att det faktum att allt är samlat under en och samma hatt, bidragen, Jobb Borås – som kommunens interna organisation för att slussa människor vidare heter – och den praktiska delen, också skiljer sig från många andra kommuner.

– Vi kan erbjuda jobb i en skyddad miljö sedan drygt tio år. Vi valde behålla etableringsenheten hos kommunen 2010 när Arbetsförmedlingen annars tog över nationellt, säger han.

– Här en finns en aktiv arbetsträning, en miljöinriktad verksamhet med cykelverkstad, snickeri, second hand, fixartjänst. Vi har hela kedjan, styrningen, anpassad till behovet, så vi får genomströmningen. Vi kan använda en del av pengarna vi sparar in på minskat försörjningsstöd till det här. Det skapar en egen drivkraft.

Kraftigt sänkta nivåer på försörjningsstödet, alltså. Men går det verkligen visa att vad man i Borås gör är en bra totalaffär för samhället?

Dag Forsström svarar:

– För varje person som lyfts över till någon form av arbete gör vi en vinst. Vi har statsbidraget för en åtgärdsanställd, och den sista biten betalar kommunen. Men den kostnaden är lägre än försörjningsstödet, så det genererar ett plus. Sen kan vi återinvestera i till exempel fler arbetsterapeuter. Vi får absolut inte betala lönekostnader till företagsvärlden. Så vi håller oss i

den kommunala sfären.

Vad säger facket? Här borde det finnas risker för gnissel?

– Det är viktigt att inte ta ordinarie jobb. Därför träffas vi, Jobb Borås och Kommunal varannan vecka och Kommunal har ett visst veto.

“Vi kan erbjuda jobb i en skyddad miljö”, säger verksamhetschefen Lennart Gustavsson (mitten). Foto: Jonas Lindstedt

Runt 75 procent av de som söker hjälp kommer ursprungligen från ett annat land. Lennart Gustavsson säger att man haft särskilt svårt att få ut somaliska kvinnor i arbete.

– Men nu städar ett tjugotal på tre av kommunens förvaltningar. Vi startade en städorganisation riktad mot just dem. En del har gått vidare till ordinarie anställningar och det kan kombineras med språkutbildning.

Sveriges kommuner och Regioner, SKR, drog i fjol igång ett [treårigt utvecklingsprojekt](#) som följs av forskare där Borås tillsammans med 26 andra kommuner ingår med målet att just hitta rätt vägar ut ur bidragsberoende – samtidigt som

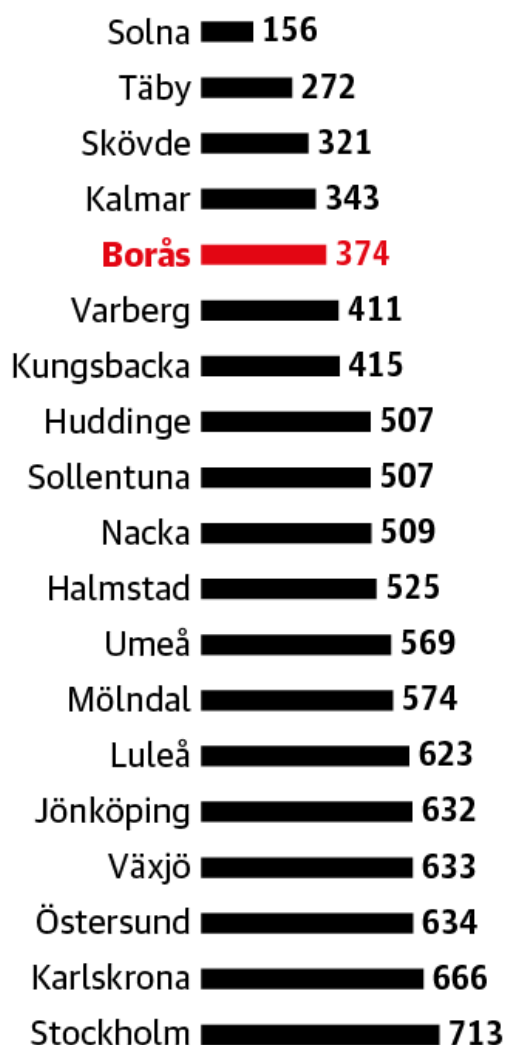
personalen ska må bättre.

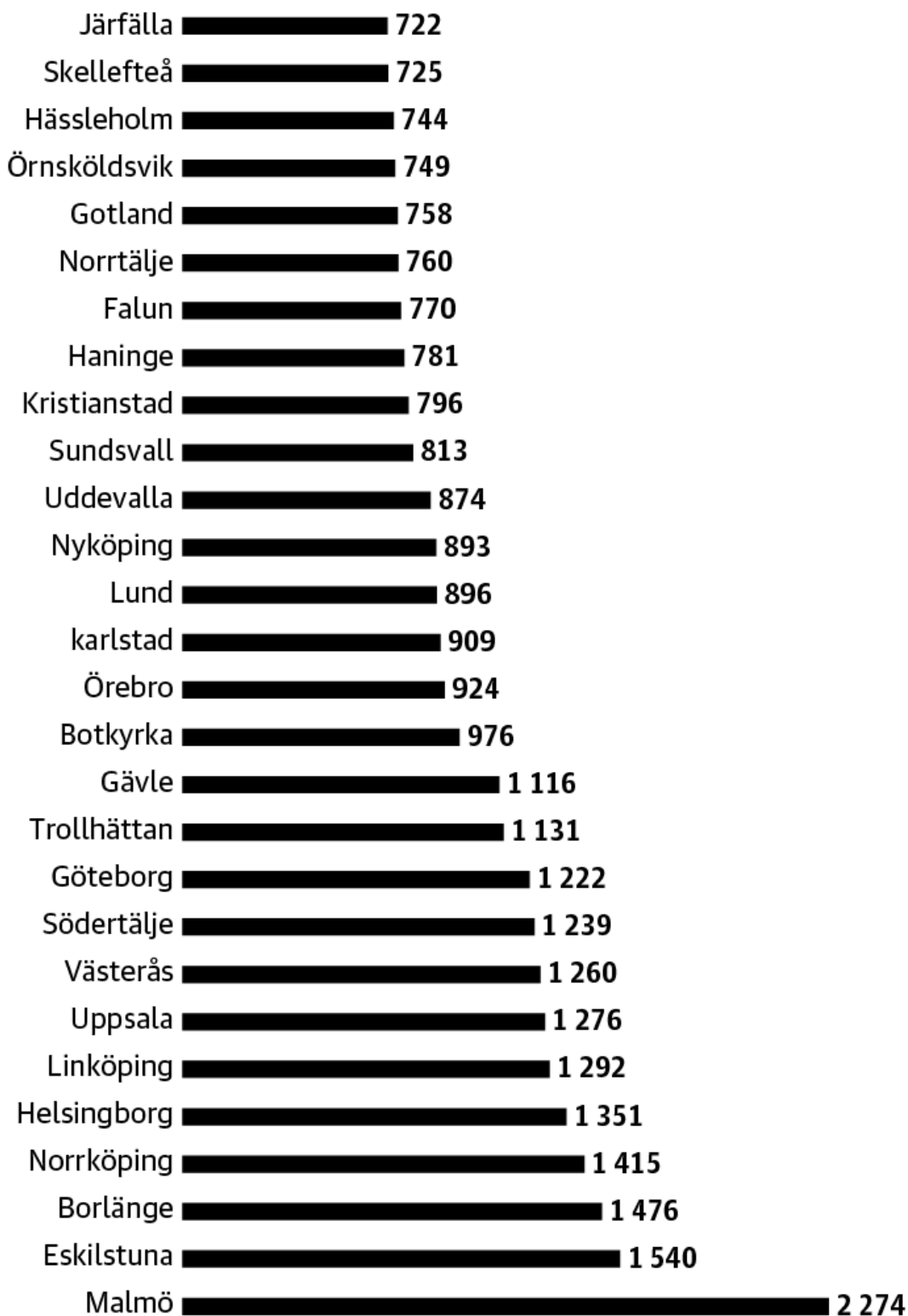
Dag Forsström menar att det inte behöver vara så krångligt, egentligen:

– Oavsett konjunktur eller antal flyktingar har försörjningsstödet minskat här. Andra skyller på det ena eller det andra, på just flyktingar eller på Arbetsförmedlingen. Men det är helt uppenbart att även annat påverkar, hur man har lagt upp jobbet, hur man samarbetar. Det är populärt, och kanske mänskligt, att skylla ifrån sig på sånt man inte kan påverka.

Bistånd per invånare under 2019 (jan-sep)

Kommuner med befolkning över 50 000 invånare

11,2 miljarder i ekonomiskt bistånd - kraftig ökning sedan 2010

Under 2018 betalade kommunerna ut 11,2 miljarder kronor i ekonomiskt bistånd. Utbetalningarna ökade med tre procent i fasta priser jämfört med år 2017. Det var den kraftigaste procentuella uppgången sedan år 2010. Under perioden 1994–1999 var utbetalt bistånd som högst och har sedan dess minskat. I och med finanskrisen åren 2009–2010 ökade utbetalningen av ekonomiskt bistånd men nådde inte upp till nivåerna under perioden 1994–1999.

Det utbetalade biståndet har under de senaste åren planat ut och befinner sig på en lägre nivå än under åren 2009–2010.

Högst nivå på bidragen i Malmö

Av alla vuxna biståndsmottagare var omkring hälften arbetslösa under 2018. Andelen invånare med ekonomiskt bistånd varierar mycket mellan olika typer av kommuner. Exempelvis påverkar befolkningssammansättning, arbetsmarknad och befolkningens utbildningsnivå det samlade behovet av ekonomiskt bistånd. I Malmö, Högsby och Filipstad, fick mer än nio procent av befolkningen ekonomiskt bistånd. I kommunerna Ale, Sundbyberg, Hofors och Örkelljunga hade lägre än en procents andel biståndsmottagare.

Källa: Socialstyrelsen.

TEXT

Lars Näslund

lars.naslund@dn.se

+ Följ

Visa kommentarer (6)

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt
